

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marostorda, Torda-aranyos és Udvarhely-vármegyék, pártától független, székely érdekű újság

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K.
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetések díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

Katonáinkért!

Soha nemesebb, magasztosabb és feleköltebb celt egyesület ki nem tűzött, mint a Gróf Andrássy Gyuláné kormányzó elnök és Bán Dezsőné ügyvezető elnök, valamint a társadalom több jeles és kiváló tagjának közreműködése alatt álló „Uránia” Országos Növendő Egyesület.

Elhatározta ugyanis, hogy megvédi a lövészárkokba küzdőket: fiainkat, férjeinket, testvéreinket és véreinket a zord téli idők szeszélyétől, nedvességétől és fagyától.

Az elmúlt háborus év tapasztalatai arra indították az „Uránia” Országos Növendő Egyesületet, hogy a harctéren küzdők számára a legmegfelelőbb és legnélkülözhetetlenebb szeretetadományt nyújtsa, gondoskodik arról is, hogy közvetlenül juttassa el a frontokon küzdőkhez a célból külön autókön szállítja a szeretetadományokat a harctérre.

Ezen szeretetadomány egy gondosan összeválogatott doboz, melynek felső lapján az adományozó, illetve az adományozók, avagy az adományhoz hozzájárultak nevét és pontos címét is megjelöli és tartalmazza a katonáknak a tél beálltával feltétlenül szükségelt melegítő, fagy ellen biztosító és számos egyéb hasznos és nélkülözhetetlen cikket, továbbá dohányt, cigarettapapírt, levelezőlapokat és egy Gróf Andrássy Gyula előszavával ellátott háborus emlékkönyvet is.

Egy ilyen doboz 4 koronába kerül, hogy pedig mindenki hozzájárulhasson és lehetőleg min-

den, velünk szövetséges katonáknak jusson, arra kéri az egyesület a nagy magyar társadalmat, járuljon mindenki tehetségéhez képest bármily csekély összeggel e mozgalomhoz, ha csupán egy részletével is, a doboz árának.

Leirhatatlan örömet fog kelteni a zordon tél hidegében e hasznos adomány, de mennyi vel több lelki meleget — ha a rideg lövészárkokban a dobozt felnyitva, olvasni fogják, hogy talán az ő szeretett hitvesük, talán egy kedves ismerősük az ajándékozó, tán éppen kis gyermekeik összeadott filléreiből jött össze a doboz ára.

Gondolja meg mindenki, kihez az egyesület e felhívó szövege eljut, hogy adományával esetleg egy hősiessé és elszántan harcoló katonának drága életét avagy testi épségét menti meg. A nagyszerű cél elérhető, az egyesület maga buzgón végzi nemes hivatását, a többi a magyar társadalom hazafiasságától és áldozatkészségétől függ.

Mulassuk meg, hogy emberek vagyunk, mulassuk meg, hogy magyarok vagyunk. Hadd vigyék szét a világ minden tájára a hazánkért, dicsőségünkért és szabadságunkért velünk szövetségeseink a magyar nemzet nagyságát.

A szeretetadomány megváltására szánt legkisebb összeget is köszönettel fogadja, kéri és hirtelileg nyugtázza az „Uránia” Országos Növendő Egyesület Budapest, IV. Szervita-tér 5., az utalvány szelvényén „Szeretetadomány” felirással.

A harctérre mindenki küldhet és tábori borítékban küldjön is hírlapot itthonról.

A perezkei szorosnál.

A Kárpátok bércein
észak-kelet felé,
Mintha gyűlés volna! ?
Sok — sok hadasnép
Gyül egy oszlop köré! —
Felettük sas kering
Kibontott szárnyal!
Mintha védné őket!
Sok magyar leventét,
Harcba készülöket!

Nem harcba mennek!
Ők régen lepihentek!
Átélték sok-sok szép csatát!
Sok új hős szelleme
Itt őseré rá lele!
S most együtt őrzik — védik
Hungária határát.

Éjjel az oszlop köré gyűlnek
S virrasznak hajnalig,
S ha ellenség jön,
legyen erősebb ezerszer, százszor
Az meghal, — kardja kettétörök.

Védik hazájukat s bár
Van köztük sok-sok féle nép,
De egy az eszme, egy az akarat,
Van köztük, ki küzdött
hős Árpád alatt.
Van kit, harcba vitt
ős-apánk Attila,
S van, ki kardján
e szavakat hordja:
Franciscus Rákóczy in nomine
Gentium intullit arma...

Ősz emberek, arcuk, hajuk fehér
S most került középük
sok-sok ifju is,
Mindegyik kardján még
láttni az ellen vért,
Most együtt védik hazánk kapuját,
Kik régen küzdtek érte,
s ki most védte nemzetét,

A Kárpátok bércein,
észak-kelet felé,
Eloszlik a gyűlés,
mennek haza felé,
Ki-ki sirjába nyugovóra tér
S ha megszólal a harcnak kürtje,

Siet mind, hogy kardját kösse fel
És őrt áll Hungária kapujánál:
Ősök szelleme —
unokák szellemével...

Kernay Saturnó.

A hős 82-esek

A cs. és kir. Hadügyminiszterium 1915. április 16 án kiadott 162-ik számú veszteség lajstromába fegylt 82-es ezredbeli tisztek és legénység névsora. (XLIV. közlemény.)

Risch Mihály pót. 2. pót. Udvm. Bene 1889. hadifogoly (Rjásan, Oroszország). — Rusz János pót. 1. pót. Csikusatószeg 1884. hadifogoly (Oroszország).

Sófalvi Ferenc 9. sz. Udvm. Nyikómalomfalva 1892. hadifogoly (Iz-kut-k, Oroszország).

Szabó József 5. sz. Udvm. Székelyszentábrabán 1893. hadifogoly (Rjásan, Oroszország). — Szabó Károly pót. 4. pót. Udvm. Székelykeresztúr 1885. hadifogoly (Oroszország). Szász (Kovács) Ferenc pót. 1. pót. Udvm. Erdőfüle 1886. hadifogoly (Oroszország). — Szász György pót. 4. pót. Udvm. Biharfalva 1885. hadifogoly (Oroszország). — Szabó Péter pót. 4. pót. Csikszenttamás 1887. hadifogoly (Oroszország). — Széles Mózes 2. sz. Udvm. Küküllőkeményfalva 1883. hadifogoly (Bijsk, Oroszország).

Tánczos János 4. pót. Udvm. Vargyas 1885. hadifogoly (Oroszország).

Vákár Gergely pót. 4. pót. Cs. v. Gyergyószentmiklós 1886. hadifogoly (Oroszország). — Varga Gergely pót. 3. pót. Csikmónáság 1881. hadifogoly (Oroszország).

Zöld Imre pót. 4. pót. Csikrákos 1888. hadifogoly (Bijsk, Oroszország). — Zöld Ferenc (Ignác) 2. sz. Cs. v. Ditró 1884. hadifogoly (Bijsk, Oroszország).

Jegyzet az 56. sz. veszteség lajstromhoz: Fazakas István 11. sz. Udvm. Lővéte 1884. hadifogoly (Bijsk, Oroszország, mint sebesült volt kimutatva). — Gisesau Demeter 6.

sz. Szebenym. Szászujfalva 1885. hadifogoly (Bijsk, Oroszország, mint sebesült volt kimutatva). — Lázár István (Antalé) 7. sz. Udvm. Lövéte 1892. hadifogoly (Bij-k, Oroszország, mint sebesült volt kimutatva).

Helyreigazítás 99. sz. veszteség lajstromhoz: Bogács Áron pött. 3. pötsz. Csikmadaras 1889. hadifogoly (Rjāsan, Oroszország, mint sebesült volt kimutatva).

Helyreigazítás a 122. sz. veszteség lajstromhoz: Biró Mihály örvezető, c. tizedes 8. sz. Csvm. Gyergyószentmiklós 1889. hadifogoly (Nishnij-Nowgorod, Oroszország, mint sebesült volt kimutatva). Grábár Balázs 12. sz. Zalavm. Csákiornya 1890. hadifogoly (Schuja, Oroszország, mint sebesült volt kimutatva). — János András pött. 1. pötsz. Udvm. Székelypálfalva 1886. hadifogoly (Oroszország, mint sebesült volt kimutatva). — Jónás Eliás 11. sz. Csvm. Gyimesbükk 1885. hadifogoly (Birütsch, Oroszország, mint sebesült volt kimutatva). Kedves Ignác pött. 4. pötsz. Csikjenőfalva 1889. hadifogoly (mint meghalt volt kimutatva). Kovács Albert pött. 4. pötsz. Csikgöröcsfalva 1889. hadifogoly (mint sebesült volt kimutatva). — Kuszára Ferenc pött. 4. pötsz. Udvm. Városhalva 1890. hadifogoly (mint meghalt volt kimutatva).

(Folytatjuk.)

szabad királyi város főispáni székebe hívta el a közérdek, mielőtt nálunk az oly szépen megalapozott munkásságát kifejthette volna. Ez a körülmény annak idején az egész vármegyében lehangoltságot, kedvetlenséget okozott.

Mikó Árpádot a főispáni székben Haller János követte, aki Udvarhelyvármegyében, Székelykeresztúron született. Apja Haller József gróf, anyja pedig egy derék székely család ivadéka: Kiss Anna, a székelykeresztúri székely Kiss családból való volt.

Haller Jánost szülői jó nevelésben részesítették. Tanulmányai befejezése után házasságra lépett Gróf Vay Annával, a szelid lelkű, magas műveltségű, valódi uri dámával.

A Vay-család erős református család Magyarországon és csak úgy egyezett bele a házasságba, hogy Haller János is térjen át a református hitre. Ekkor lett Haller János hitehagyott és a kath. anyaszentegyház kebléből áttért a ref. vallásra; ezzel ingadozó természetének első jelét adva...

Gróf Vay Anna hitvesi kötelességeinek fényesen megfelelt. Minden társadalmi mozgalmat elkerült és nélkülözött. Életét gyermekei felnevelésére fordította. Egyéb szórakozást teljesen mellőzve, visszavonultan családi magányába, anyai hivatásának élt és különösen két gyenge szervezetű, beteges leánykaja gondozásával, ápolásával foglalkozott s a szegények között igazán Szt Erzsébet szívjóságával gyakorolta a jótekonyságot.

Haller János szelid, jólelkű neje nek épen az ellentéte volt. Erősza-kos, indulatos, lobbanó természetű, boszuálló, zsarnok, senki véleményét meg nem tűrő, a kétszínűsködő, szolgálalkú, a hatalom előtt csuszómászó egyéneknek pártolója és elősegítője volt, míg az önértetes embereket, akik az igazat meg merték neki mondani — üldözte, azokat erkölcsileg és anyagilag teljes hatalmi sulyával igyekezett tönkretenni, megsemmisíteni.

Haller Jánost, mikor Udvarhelyvármegye főispáni székét elfoglalta, a zsiros konclesők egész raja vette körül és a vármegye akkori vezérémbereiről úgy informáltak, hogy azok egytől-egyig rablók, tolvajok és a maguk részére, anyagi gyarapodására akarják a vármegyét kizsákmányolni.

Az elvakult Haller János ezt készpénzként vette. Senkit meg nem hallgatott, igazolásra alkalmat nem nyújtott, sőt attól egyenesen elzárkózott. E helyett megindította a hadjáratot a vármegye jobbjai ellen, mint annak idején Gróf Ráday Magyarországon a betyárok és a szegénylegények kiirtására s Isten szerencséje volt, hogy pallos-joggal nem bírt, mert különben nagyon sokan a kérlelhetetlen lefejeztetés áldozataivá váltunk volna...

Udvarhelyvármegye főispáni székét, melyből egy Daniel Gábor há-

rom évtizedes főispánság után, a béke olajágával távozott el, a melyet Mikó Árpád és Török Albert is a hagyományos béke szellemében igyekeztek vezetni, Haller János fenekestől felfordította.

A zsiros konclesők sandaszemekkel kandikáltak bele a husosfazekakba, hogy azokból a Haller félrevezetésével egy-egy jó velőskoncot maguknak elkaparintva, a hátmegett markukba nevehessenek.

Ilyen körülmények között mi sem természetesebb, minthogy Haller János főispánságával Udvarhelyvármegyében a rémuralom vette kezdetét.

Első teendője az volt, hogy Ugron János, a vármegye akkori népszerű, igazán közszeretben álló alispánja, mostani főispánja ellen mindent elkövessen, hogy megbuktassa.

Azonban ez még az erőszakos Hallernek is nehéz feladat volt. Mert Ugron János nemcsak az egész országban elismerten a legképzettebb, hanem Udvarhelyvármegyében is közbizalmat, általános nagybecsülést és szeretet bír alispán, a társadalmi életnek pedig egyenesen központja volt.

Nagy segítségére volt derék felesége, szül. oroszféji Mikó Margit, aki férjét páratlan hitvesi hűséggel és odaadó szeretettel támogatta nehéz közpályáján. A méltatlan üldözések leküzdésére igyekezett buzdítani és rendíthetetlen kitartással lelkesíteni résztvevő, nemes szívének minden érzelmével.

A megívott ádáz harc Ugron János és Haller között, nehéz próbára tette Udvarhelyvármegye közönségét. A konclesők és a Haller jutalmazottai s ahatalom árnyékában lebzselni szeretők tömege, mind a Haller pártjára állott. Ugron János így aztán, mint letűnőben levő nap, természetesen kisebbségben maradt úgy, hogy a törvényhatósági bizottságban mindössze 17-en maradtunk mellette: Török Albert, Tibád Antal és a párt egyes tagjai mint szerény magam, valamint Jung-Cseke Lajos apát főesperes, az akkor nagyobb számban levő derék katolikus papság és a választott törvényhatósági bizottsági tagok.

Valamennyien kitartó bátorsággal az utolsó percig megállottuk helyünket és nagy türelemmel szenvedtünk el az ellenünk zudított főispáni zsarnokságot.

Különben az ellentét Haller és Ugron János között abból származott, hogy Haller a főispáni székét féltette Ugrontól, aki akkor Apponyi Albert gróf vezérségével, a mérsékelt ellenzékhez tartozott politikai párt szempontjából.

Miután a politikai hitvallásától Haller eltántoritani nem tudta, Ugron János megbuktatását tűzte ki bosszúja kielégítésére. Ez azonban nem ment oly könnyen, mint ahogy azt Haller képzelte...

(Folytatjuk.)

Székely hősök.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordagaranyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháborúban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősöknek a hadügyminiszterium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

XLVI.

Kendi György örvezető 24. hgye. 10. sz. Hszvm. Léczfalva ms. — Keresztes Antal 24. hgye. 9. sz. Hszm. Zibola hadifogoly. — Kocsis Béla 24. hgye. 9. sz. Hszvm. Zagon hadifogoly — Kovács Mihály 24. hgye. 9. sz. Hszvm. Köpecz hadifogoly.

Lapodát Mihály 24. hgye. 9. sz. Hszvm. Lisznyó ms. — Lőrincz Imre 24. hgye. 6. sz. Csikmadaras 1915. jan. 22. — febr. 2. közt meghalt.

Mihály Bani örvezető 24. hgye. 1. sz. Udvm. Homoródalmás megs. — Molnár Dénes 24. hgye. 8. sz. Csvm. Gyimesközéplak n.s. — Molnár László 24. hgye. 4. sz. Hszvm. Oltalom ms.

Nagy Dénes 24. hgye. 9. sz. Udvm. Küsmöd megs. — Nagy Gyula örvezető 24. hgye. 9. sz. Hszékv. Sepsibükszád megs. — Nagy István szakaszvezető 24. hgye. gépfegyveroszt. Csikszentmárton ms. — Nagy Sándor örvezető 24. hgye. 4. sz. Hszvm. Bölon ms. — Nagy Galicza István 24. hgye. 1. sz. Csvm. Gyimesbükk, meghalt 1915. jan. 23. — febr. 15. — Nyisztor György 24. hgye. 8. sz. Csvm. Gyimesbükk, meghalt 1915. jan. 22. — február 9.

Okos Lajos 24. hgye. 12. sz. Csikvm. Kászonaliz ms.

Palkó András 24. hgye. 4. msz. Mtv. Marosvásárhely ms. (Hallomás szerint 22 hgye).

Részeg András 24. hgye. 4. sz. Csikgöröcsfalva ms.

Szabó Ferenc 24. hgye. 2. pötsz. Csikmenaság 1875. hadifogoly (Oroszország). — Székely András örvezető 24. hgye. 4. sz. Udvm. Felsőrákos megs.

Varga Sándor 24. hgye. 1. sz. Csikmenaság, meghalt 1915. jan. 23. febr. 15. — Virág János 24. hgye. 2. sz. Udvm. Bibarczfalva ms.

Zsigmond Mózes 24. hgye. 9. sz. Hszvm. Kőkös, meghalt 1915. jan. 24. — febr. 15.

Az 1915. április 8-án kiadott 156. sz. veszteség lajstrom szerint:

Guds Kornél Tavm. Mezőujfalva hadifogoly (Astrachan).

Az 1915. április 10-én kiadott 158. sz. veszteség lajstrom szerint:

Bodola Gyula tart. hadnagy 17. hgye. 6. sz. Hszvm. Földoboly 1885, meghalt 1914. szept. 24. — Filip József főhadnagy 17. hgye. 8. sz. Marosvásárhely 1886. megs. — Mórlicz Gyula zászlós 85. gye. 5. sz. Csikszereda 1897. ms.

Az 1915. április 14-én kiadott 160. sz. veszteség lajstrom szerint:

53 esztendő Udvarhelyvármegye közigazgatási életéből.

Irta: lengyelalbi Bárány Orbán Ottó.

XI.

Török Albertet a főispáni állásban oroszféji Mikó Árpád követte, aki a Székelyföldön az úri renden a legszébb férfiak egyike volt. Megnyerő, finom modorával, nyájas, leereszkedő, szeretetre méltó barátságos fellépésével egycsapásra megnyerte a vármegye közönségének osztatlan bizalmát.

Kedves, jóságos neje: Turman Anna nemcsak anyagilag, hanem szellemileg is dúsgazdag volt. A közkedveltség megszerzésében férjének nagy segítségül szolgált. Szép gyermekei között a gyengéd, jó anyát, valóságos öröm volt látni.

Mikó Árpád főispánsága alatt a pártok között torzalkodás nem fordult elő. Udvarhelyvármegye társadalmi élete felpezsdült. Az emberek egymással békében éltek.

Mikó Árpád érdeme, hogy Udvarhelyvármegyében a mai „Székelyország” — „Székely-Udvarhely” címmel: Dr. Vajda Emil, Pogány Kornél, Embery Árpád, Solymossy Endre szerkesztőségével és Betegh Pál kiadásában 1894. december 25-én, mint az első komoly számba vehető ujság, a vármegye hivatalos lapjaként megindulhatott. Ez tehát a derék főispán magas kulturális érzékéről tanuskodik.

Azonban — sajnos — Udvarhelyvármegye rövidesen elveszítette közszeretben álló főispánját. Marostordavármegye és Marosvásárhely

Bardóczy Béla ővezető 2. gye. 10. sz. Hszvm. Dálnok 1893. megs. — Béres Mihály 2. gye. 20. sz. Hszvm. Erőd 1887. ms. — Rápolti Sámuel 2. gye. 19. sz. Hszvm. Szotyor 1880. megs.

Az 1915. április 16-án kiadott 162. sz. veszteség lajstrom szerint: Buka Péter árkász 12. árkász-zászlóalj 2. sz. Csikvm. Gyergyóvárhegy 1890. ms. — Burzea Gusztáv 50. gye. 4. sz. Tavm. Mezőbénye ms. — Gábor Miklós 24. hgye. 12. sz. Hszvm. Magyarbodza 1880. hadifogoly (Moskau, Oroszország). — Griboveán Trajan 50. gye. 6. sz. Tordavm. Konyászeg ms. — Kendi Balczán c. ővezető 50. gye. ezredtörzs Tavm. Alsójára ms. — Kecseti Lajos (Alajosé) pótt. 82. gye. 4. pótsz. Csvm. Gyergyóútró 1883. hadifogoly (Oroszország). — Kuj György 50. gye. 5. sz. ms.

Az 1915. április 20-án kiadott 163. sz. veszteség lajstrom szerint: Dávid Károly 2. gye. 9. sz. Hszvm. Paké 1893. ms.

Helyreigazítás az 59. sz. veszteség lajstromhoz: Lukács Ferenc tűzér 34. tüzérezred. 3. üteg Csvm. Csomafalva 1892. hadifogoly (Irkutsk, Oroszország, mint sebesült volt kimutatva).

(Folytatjuk.)

Törvénykezés.

§ **Esküdtbíróági elnökök és helyettesek.** A marosvásárhelyi m. kir. ítélőtábla elnöke az esküdtbíróóságok elnökéül és elnökhelyetteséül az 1916. évre a következőket jelölte ki: a brassói kir. törvényszékhez elnökül: Wittich József kir. törvényszéki elnököt, elnökhelyettesül: Elekes Andor kir. törvényszéki tanácselnököt; a csikszerepai kir. törvényszékhez elnökül: Bigner József kir. törvényszéki elnököt, elnökhelyettesül: Kovács Lajos kir. törvényszéki bírót; az erzsébetvárosi kir. törvényszékhez elnökül: Madaras Gábor kir. ítélőtáblai bírói címmel és jelleggel felruházott kir. törvényszéki bírót, elnökhelyettesül: Bodor Ödön kir. törvényszéki bírót; a kézdivásárhelyi kir. törvényszékhez elnökül: Hasz József kir. törvényszéki elnököt, elnökhelyettesül: Dr. Nagy Emil Pál törvényszéki tanácselnököt; a marosvásárhelyi kir. törvényszékhez elnökül: Lázár Miklós gróf kir. ítélőtáblai bírói címmel és jelleggel felruházott kir. törvényszéki bírót, elnökhelyettesül: Lázár Kálmán kir. törvényszéki bírót; a székelyudvarhelyi kir. törvényszékhez elnökül: Dr. Haan Béla kir. törvényszéki elnököt, elnökhelyettesül: Graffius Károly kir. ítélőtáblai bírói címmel és jelleggel felruházott kir. törvényszéki bírót.

Népjegyek, megírók és mindenféle nyomtatványok készítői e lap kidóhivatalában.

Táborból.

Oroszharctér, 1915. október hó 30.

A Styr-folyó mellett szept. 23-án vívott győzelmes csaták után, frontunk előtt a muszkák még pár napig tartották magukat.

Szeptember 26-án gyönyörű őszi vasárnap virradott reánk. Negyedik zászlóaljunkat istenitiszteletre hívták össze. A pap beszédét végig hallgattuk és azután rezerve-állásainkba visszaindultunk.

Amint megyünk, 82-es bandánk a Rákóczi indulót kezdte fújni.

És milyenek a mi bakáink? Sem mit sem hagynak szó nélkül.

— Hej fiúk! — mondja az egyik — nekem ez a vig zenélés nagyon gyanus. Ma még a muszkák után kell hordjuk a sátorfát.

S nem betelt a baka jóslata!...

Vasárnap hajnalban a muszkák előlünk megléptek. Parancsot kaptunk, hogy rögtön „fölszedni“ és utána a visszavonuló ellenségnek!

Mindenfelé erős patulokat küldöttünk előre a futó ellenség nyomába. Két napi üldözés után végre annyira beértük, hogy derék tüzeink részünkről a harcot bevezethették. Azonban itt a muszka is megállotta a helyét.

Megkezdődtek tehát az igazi ágyuharcok. Csapataink is állást foglaltak az egész fronton. 82-es ezredünk 4-ik zászlóalja pedig a front mögött brigád-tartalékban maradt.

Október 7-én hajnalban korán felébredtem. Mintha éreztem volna, hogy nagy feladat készül számunkra. Még sötét hajnal volt és már a föld reszketett alattunk, olyan ágyuzás kezdődött. Nem jó jel — gondolám magamban. Baj van a fronton. És rövidesen végig cseng egy riasztó szó vonalunkon:

— Alarm! Alarm!

Zászlóaljunk azonnal készen volt. Parancsnokunk Steffesz kapitány ur előttünk termett Hayek hadnagy urral, aki ezeket mondotta:

— Előtűnk a frontot a muszkák áttörték. Nagy és véres harc foly. Szuronyt szegezni! Gyorsan előre!...

Sötét, ködös hajnal volt. Rohantunk előre. Egy kis magaslatra érkeztünk, ahol orosz ágyuk tüze fogadott.

Gyorsan a földre lapultunk. Előtűnk a lövészárkainkba már bent voltak az oroszok. Folyt a kézi tusa bakáinkkal, messzire hallatszott az embermészárlás iszonyu dühe. Körülöttünk a nehéz gránátok ezrei szabdalják a földet.

Világosra hajnalodott. Takarás nélkül feküdtünk a szabad terepen. Szánó Dénes századparancsnokunk és Kerecsi zászlós is köztünk feküdtek. Mindjárt bizalmasabb a legénység, ha derék tisztjeit maga körül látja.

— 82-esek előre! — hallatszott minden oldalról. Veszettül löttek a muszkák. Ágyu- és fegyvergolyó tüze alatt égtünk. De azért mindig csak közelebb ju-

tottunk a muszkáktól megszállott lövészárkainkhoz.

A muszkák egy-kettőre belátták végveszedelmüket. Mire megrohan-tuk őket, ledobták a fegyvert s mint valami bivalycsorda, úgy szaladtak közénkbe.

Egytől-egyig elfogdostuk őket és most már mi helyezkedtünk el lövészárkainkban mindaddig, amíg újra átvették azt tőlünk a 62-esek.

— 82—14. század visszavonulni a tartalék állásba! — szölt a parancs.

Délelőtt 10 óra lehetett, mikor századunk visszafelé indult. A futó-árok nem volt jól beásva. Bakáink derékon felül kilátszottak. Meglátta ezt az orosz tüzérségi figyelő és szólni kezdtek a muszka-ágyuk. Hosszan lötték futó-árkunkat. Több helyen a földet vágta, majd a fejünkön robbantak a schrapnellek s tüzes érc-szilánkok ezrei vágódtak felénk...

Egy pár sebesültnél az árokban bakáink összezsufolódtak. Ismét szóltak a muszka-ágyuk. Én egy mezei utszéi kis árokba vágtam bele magamat, mire iszonyu csattanás volt a fejemnél. A föld odatakart...

Éreztem, hogy idegeim remegnek s minden tagomban reszketek, de azért a körülöttem lecsapott gránát- és schrapnell-szilánkok dörömbölését szivszorongva hallgattam.

Meleg perceim voltak. Alig birtam lélezgethez jutni. Fáradt voltam nagyon. Árcomon a verejték gyöngyözött vagy talán a halálszelétől reszkettem. Áldott szerencsére csak a földből és nem az ekrazitból kaptam.

Amíg én így tépelődtem önmagamban, ezalatt századunk elmene-kült. Bakáink — amint mondják — kiabáltak hozzám, de én nem hal-lottam s ezért nem is felelhettem.

Végre az ágyuzás megszűnt s én is összeszedelőzködtem és vissza felé indultam a századunkhoz, ahol meg-érkezésemkor nagy csodálkozással fogadtak, mert már halottnak vélték... Azonban a „halott“ szerencsésen feltámadott és újra berukkolt derék századához, hogy alkalom-adtán vissza-adja a kölcsönt a kutya muszkának...

S. Hegyi Sándor,
82-es őrmester.

HIREK.

— **Kitüntetett 82-esek.** A király Ő Felsége Erőss Antal és Sienel Károly I. oszt. számvevő altiszteket a vizségi érem szalagján levő koronás érdemkeresztel tüntette ki. I. oszt. ezüst vitézségi érmét kaptak: Koródi János tart. hadnagy, Ernst József tart. hadapród, Láng Lajos tart. hadnagy, Rudolfer Ferenc tart. zászlós, Bán Dezső, Jánosi Sándor, Soós Péter tizedesek, Szabó Kelemen ővezető, G. Gotthard István c. ővezető, Benedek Albert. Csongát

Jakab, Józsa Márton, Kálló József, Sárk Péter, Simó Elek gyalogosok, Varga Miklós század-dobos; II. oszt. ezüst vitézségi érmét: Fogolyán Lukács szakaszvezető, Biró Izsák, Kerekes Endre, Szabó Elek tizedes, c. szakaszvezetők, Fekete Miklós, Görbe Péter, Kelemen Károly, Rid Gyeray-sin tizedesek, Biró Ferenc, Csutak Imre, Dáné Mózes, Vargyas János ővezető, c. tizedesek, Sztán György ővezető, Ágya Miklós c. ővezető, Ágya János, Apponyi Gyula, Blénessy Mihály, Czirják János, Farkas István, Kloos János, Kovács Tamás gyalogosok, Farkas László, Karácsony Zakariás, Mánya Gergely tart. hadapródok, Birtalan Domokos, Boeskor Gyula, Vasváry Gyula III. oszt., címz. II. oszt. fegyvermesterek, Deák József c. ővezető, Luncina Vilmos, Pál Domokos, Sajgó István, Tamás Ferenc gyalogosok; bronz vitézségi érmét: Fritze Haus I. oszt. számvevő altiszt, Ambrus János tizedes, Albert Péter, Bokor Gábor, Csont Lajos, Kiss Márton, Köllő Miklós, Kolombán Balázs, Krammer Ágoston, Nagy Kálmán, Orbán Mózes, Pál Péter, Péter Gergely, Péter Izsák, Simó János gyalogosok.

— **82-es tisztek kinevezése.**

Ő cs. és kir. apostoli Felsége nedeczki Nedeczky László és Knöfler József alezredeseket — ezredeseknek; ehrenfeldi Haas Rudolf őrnagyot — alezredesnek; Wiznitzky Hugó, Wagner Adolf, Lukács Lőrinc főhadnagyokat — századosoknak; Domokos Sándor, Valentiny Antal, Schnur Mátyás, Heller Richárd, Budanovits Sándor, Kovács Antal, Fenyő Sándor tart. hadnagyokat — tart. főhadnagyoknak; Barabás Zoltán tart. segédorvost — tart. főorvosnak nevezte ki.

— **Önkéntesek előléptetése.**

Rothenary Albert ezredes, a székelyudvarhelyi 82-es gyalogezred parancsnoka Blum Róbert e. é. önk. tizedes, c. szakaszvezetőt — e. é. ő. tizedes, címz. őrmesternek; Lőrinczi Sándor, Gyarmathy Ferenc, Rigó János, Biró Mihály, Kovács Károly, Márton Dénes, Márton János, Albertini Zoltán, Benkő József, Hajdu Albert egyévi önkéntes, címz. ővezetőket — e. é. ő. címz. szakaszvezetőknak léptette elő.

— **Katonai előléptetések.**

Rothenary Albert ezredes, a székelyudvarhelyi cs. és kir. 82-es gyalogezred parancsnoka Dávid András, Gábor Márton népf. ővezetőket — népf. ővezető, c. tizedeseknek; Ferencz Alexa ővezető, c. tizedest — tizedes, c. szakaszvezetőnek léptette elő.

— **A posta figyelmeztetése a közönséghez.** Dr. Macskássy Ignác székelyudvarhelyi posta- és távirda-főtiszt, hivatalvezető helyettes közli velünk az Igazgatóság következő figyelmeztetését: Gyorsan romló tartalmu küldemények feladásától a hidegebb idő beálltáig, a közönség saját jól felfogott érdekében tartózkodjék, mert a mai vasúti közlekedési viszonyok mellett, a postai cso-

magok még a Budapestre szólók is, legfeljebb a feladást követő 4-ik napon juthatnak a címzett kezébe.

— **Gyümölcstenyésztés és konyhakertészet.** A Debreczenben megjelenő „Lelkészegyesület”, az Országos Református Lelkészegyesület hivatalos lapjának legutóbbi számában Pólya Lajos lelkész Bulgáriáról írt cikke keretében a következő figyelemre méltó eszmét veti fel:

Hazánkban 10.000 bolgár él és konyhakertészettel foglalkozik, megismertetik velünk kis földjeiken folytatott eredményes munkájukat, valódi tanítóink lettek. A jövőben azonban szegénységi bizonyítványt állítanánk ki magunkról, ha annyiban hagynók, mert az élelmes, szorgalmas nép 12 millió koronát vitt ki hazánkából a statisztikai adatok szerint. Szükség van tehát tennivalókra. Fölhívom a magas kormány figyelmét, hogy a világháboru után úgy a szemináriumok, valamint a teológiai intézetek, gimnáziumok és tanítóképzésekben egy új tantárgy legyen kötelező: gyümölcstenyésztés és a konyhakerti növények mikénti termesztése.

— **Postaforgalom az okkupált orosz területekkel.** Az osztrák és magyar csapatok által Orosz-lengyelországban megszállott területeken újabban a következő helyeken I., illetőleg II. osztályu hadtápposta hivatalok állítottak fel, amelyek polgári forgalmat is hivatottak lebonyolítani. I. osztályuak: Bilgoraj, Chohn, Janow in Polen, Kozienice, Krasnostaw, Lublin, Wierzbuk és Zánóz. II. osztályuak: Chmielnik, Kazimierzawielka, Proszowice, Skalbierz, Slomniki, Stopnica és Szydlow. Az I. osztályuakhoz postautalványok és táviratok is küldhetők, a II. osztályuakhoz nem.

— **Pályázat ski-szállításra.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara tudatja az érdekeltekkel, hogy a cs. és kir. hadügyminisztérium 12.000 pár kőrifából való skilábszántalpra s a hozzá szükséges egyéb felszerelésre írt ki pályázatot. A részletekben való szállítási határidő jövő évi január vége. Ajánlat a szállítási ár és havonta szállítható mennyiség megjelölésével a hadügyminisztérium 13-ik osztályához adható be. Bővebb tájékozódás a kamara titkári hivatalában nyerhető.

— **Tábori lapot** kaptunk, Hindenburg hadvezér arcképével, *Sprencz* Rezső őrmestertől, aki a m. kir. 24. honv. gyalogos gárdaezred III. zászlóaljában mutatja meg, hogy igazi katona vér van ereiben. — „Harotér, 1915. nov. 9. Négy nap és négy éjjeli folytonos és heves harcok után, míg újból kiegészítést nyerünk, tartalékba vagyunk — írja nekünk. A kedves gránáttal — egy földhöz vágás után — megismerkedtem. A derekam fáj nagyon és a bal fülemre nem hallok jól. Más különben kutya bajom sincs. Pedig úgy fityültek a fülem mellett az orosz dum-dumok, mint a méhraj. Nem érzem jól ma-

gamat, de a míg mozogni bírok, betegget nem jelentek. A harc lefolyásáról majd bővebben írok. — *Sprencz* Rezső székelyudvarhelyi rendőrségi tisztviselő önként ment a világháborúba s mint sorasból látjuk, beüreltel állja helyét, hogy hősiesség magatartásával példát szolgáltatson azoknak, kik még most is itthon bujkálnak — indokolatlanul... Annak idején az Udvarhelyvármegyei Vadásztársaság keblében az önkéntes vadász-csapat szervezésén sokat munkálkodott. Érdeklődéssel várjuk harctéri élményeinek és tapasztalatainak leírását.

— **A negyvenkettes.** A 42 centiméteres nehéz mozsár máig is legnagyobb szenzációja és meglepetése a világháborúnak. Ezt a hadiszerszámot, a melynek hatása szinte minden képzületet felfilmul és a mely alapján ingatta meg a háboru technikáját, mindmáig csak találgatásokból és a róla támadt legendákból ismerjük. Most az Ausztriában megjelenő „Der Holzarbeiter” nyomán módunkban van erről a csodáról egyet mást elmondani, abban a reményben, hogy érdekelni fogja olvasóinkat. A mozsárról annak felalálója, Dr Seume mérnök felolvasást tartott, a melyből vesszük a következőket: Az egész alkotmány sulya 88.750, az alapzat 37.500 kilogramm. A cső hossza 5 méter, egy lövedék sulya 400 kilogramm, hossza 1.26 méter. Az egész mozsár 172 részre szedhető széjjel és szállításához 12 waggonra van szükség. A mozsarat használat előtt beépítik; az alapépítmény 8 méter mély. Lütlichet 22.8 kilométer távolságról lőték a mozsárral. A találatbiztoság 1—3 méter között váltakozik. A Lütlichre adott első lövés 1700, a második lövés 2300 harcos halálát okozta. Lütlich összesen 5, Namur és Maubeuge egyenként két-két lövést kaptak, a mozsár felszerelése 25—26 órát, a beigazítás, miután segéd ágyúkkal a távolságot belőtték 6 órát vesz igénybe. A kiszolgáló legénység a szemét, orrot, fület és száját védő sapkát kap és a detonáció pillanatában hasonfekvő állapotban van. A légnyomás oly nagy, hogy 4 kilométer körzetben minden ablaküveg összetörik. Egy lövedék 11.000 márkába (13.000 korona) kerül. A beépített mozsár egyszersmind alá van aknázva és a parancsnok esetleges veszély esetén köteles az egész alkotmányt levegőbe röptetni, nehogy ellenséges kézre kerüljön. A mozsár kiszolgáló személyzete 260 ember.

— **Küldgy-Hadügy** az egyetlen magyar katonai hetilap, mely állandóan közöl akutatás katonai cikkeket, tájékoztató rajzokat és térképeket, új rendelkezéseket stb. Tanácsot ad katonai ügyekben, hirt szerez a hadbavonultakról. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VIII. Népszínház-u. 16. sz. a. van s a „Székelyország” olvasóinak mutatvány számot készségeggel küld. Aki megismeri, azonnal megszereti e kitűnő lapot.

— **Hadsereg-szállítás.** A kamara közli az érdekeltekkel, hogy a m. kir. honvéd központi ruhatár parancsnoksága december 31-i szállítási határidővel pályázatot hirdet 9000 (kilencezer) klg. vastag kötözörsineg és 5000 (ötezer) klg. vékony kötözörsineg szállításra. A pályázatok folyó hó 26-án d. e. 9 óráig a fenti parancsnoksághoz nyújthatók be.

— **Karácsonyi Album** cím alatt, mint minden esztendőben, úgy az idei karácsonra is egy díszes albumban összegyűjtve jelenteti meg a Bárd Ferenc és Testvére közismert budapesti zeneműkiadó cég a f. évben népszerűsége jutott kedvelt zeneműveket. Benne lesz az Albumban a legújabb operett újdonságok, mint Zsuzsi kisasszony, Lengyelvér, Végre egyedül, Legénybuc-u, Vilmos huszárok legjobb számai. Továbbá Keringők, Induló, tangó, Ragteim, kuplék és szebbnél-szebb kabaré számok, Dalok, Magyar nóták és a most népszerű katona nóták, valamennyi zongorára, részben pedig ének és zongorára. Ezen Karácsonyi Album kiadásával hazánk e legelső zeneműkiadó cége kedves meglepetést szerez nagy vevőközörségének és valóságos ajándékszámába megy e gyönyörű album, tekintve hogy a majdnem 100 oldal tartalmú kötetben fnglalt zeneművek értéke egyenként vásárolva 100 korona értéket képvisel, míg így együtt az egész Karácsonyi Album 4 korona, diszkótésben pedig 6 korona. Lapunk olvasói bizonyára szívesen veszik e Karácsonyi Album megjelenéséről szóló hírlunket és azon figyelme tetésünket, hogy az albumra a kiadó cég osakis november hó 30-ig fogad el megrendeléseket, mivel ez csak annyi példányban lesz előállítva, ahány megrendelés arra december 1-ig. Budapestre a c/g Kossuth Lajos utca 4. sz. alatti kiadóhivatalához beérkezik.

— **Yes—Oui—Si** címmel Dr Miklos Lajos szerkesztésében és Sárman Arnold laptulajdonos kiadásában Budapest, III. Lajos-u. 92. sz. a. kitűnő folyóirat jelenik meg az angol, francia és német nyelvek gyakorlati elsajátítására. A „Székelyország” olvasói ingyen mutatvány számot kapnak, ha azt egy levelező-lapon a folyóirat kiadójától kérik.

— **Magyar Könyvviteli Folyóirat.** Havi szaklap a számviteli ismeretek fejlesztésére. Gyakorlati Könyvelő melléklettel félévre 4 korona. Kérjen mutatvány számot a kiadóhivatalától, mely Budapest VIII. Vasutca 9. sz. a. van; a „Székelyország” olvasói ingyen kapják.

A világháboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott — Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és Udvarhely-vármegyék bármelyik községébe tartozó s külön a hős 82-ös katonák hiteles és teljes névsorát egyedül a „Székelyország” c. újság közli. E lapot három hónapig 2 K 50 fillérért bárhova s így a táborba is bérmentesen elküldi a „Székelyország” kiadóhivatala, mely Székelyudvarhelyt, Kossuth-

utca 31. sz. alatt van. — **Ben- delje meg azonnal! Pos- ta-utalványra írja le a címet és küldje be a csekély előfizetést, melynek vétele után hatenként pontosan kapja a „Székelyor- szág”-ot, a székelység hú ba- ráját.**

Székelyudvarhely r. t. város tanácsától.

Szám: 5691 - 1915. k. i.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a városi úrszék takarítására vonatkozó vállalati szerződés folyó évi december hó 31-ig lejár, s felhívom azokat, a kik az úrszék takarítást elvállalni óhajják, ajánlatukat folyó évi december hó 1-én déli 12 óráig adják be a városi tanácsához.

A vállalatra vonatkozó feltételek a városi tanácsban megtekinthetők.

A városi tanács kiköti, hogy az ajánlattevők közül szabadon választhatasson, esetleg meg nem felelő ajánlatokat el ne fogadjon.

Székelyudvarhely, 1915. november hó 6.

Dr Majthényi Miklós,
polgármester.

2-3

Havi fizetéssel nyomdásztanulónak egy jóra való, szorgalmas fiut felvezet Betegh Pál könyvnyomtató-intézetbe Székelyudvarhelyt. Reál- vagy polgári iskolai két osztályt, avagy algimnáziumot végzetek előnyben részesülnek.

Kolera és tífusz ellen

kipróbált és számtalan esetben feltétlenül bevált gyógyítási módszer tartalmaz a néh. Derzsi József pap-tanár

ÉLET KÖNYVE, mely 3 koronáért kapható a „Székelyország” kiadóhivatalában, Székelyudvarhelyt.

Nyomtatta és kiadja BETEGH PÁL könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt.